

A stylized illustration of a man and a woman in silhouette, facing each other. The man is on the right, wearing a hat and a suit. The woman is on the left, wearing a dress. They are set against a dark blue background with a decorative gold border. The text 'Jouni A. Vest' is written in a gold serif font above the title 'JAKO JA JENNY', which is in a large, bold, gold sans-serif font.

Jouni A. Vest

JAKO JA JENNY

Jako ja Jenny

© 2022 Jouni A. Vest

Taitto ja kansi: Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 9789528033431

Jako ja Jenny

*Rakkaustarina vanhassa ajassa
Uudella mantereella ajalta, jolloin jokaisella oli oikeus
ainakin unelmissaan luoda oma Amerikkansa*

I

1. Karhu-Kasper

Loiske kuului airoissa, kun mies souti rivakasti pitkin järvenselkää. Laineiden liplatus ropisi veneen keulassa, kun vene lähestyi hiljalleen niemeä. Hirsirakennus näkyi yhä paremmin. Harmaantuneet hirret ja kauhtunut turvekatto olivat merkinä siitä, että rakennuksella oli jo ikää.

Kasperinniemi oli vanha asuinpaikka, jonka hirsirakennuksen oli pystyttänyt muinoin mainehikas Karhu-Kasper. Vaikka hän oli lepäilyt jo kauan maan povessa, hänen muistonsa eli yhä tämän seudun ihmisten sydämissä. Varttuneempi väki muisteli häntä ahkerasti ja näin perimätieto siirtyi seuraaville polville.

Soutajan ahavoituneilta kasvoilta oli vaikea lukea, millaisia aatoksia hänen mielessään liikkui. Hän oli kääntänyt hihansa ja piteli tiukasti airoista. Suonikkaat, jäntevät käsivarret tuntuivat elävän koko ajan, kun hän navakasti souteli vastatuuleen. Hänen liikkeitään seuraili toisella kymmenellä oleva pojankloppi. Hiljaisuus vallitsi isän ja pojan välillä. Tämä oli heille tavallinen pyyntireissu eikä sanattomuus ollut heille painostava hiljaisuus vaan ihan luonnollinen olotila. Toisinaan kuitenkin Nilko-isä saattoi intoutua kertoilemaan yhtä ja toista pojalleen, joka oli toiminut jo muutaman vuoden hänen kalakaverinaan.

Poika oli tiedonhaluinen ja halusi tietää yhä enemmän erilaisista asioista. Eritoten häntä kiinnosti Karhu-Kasper. Hän tiesi olevansa Kasperin jälkeläinen kolmannessa polvessa, mikä nosti kovasti pojan mieltä. Hän oli tallentanut mieleensä kaiken, mitä oli kuullut isoväestään. Erityisen tärkeänä tietolähteenä hänelle oli toiminut hänen isänsä, itsekkin monessa aika erikoinen ihminen.

Perimätiedon mukaan uudisasukas oli ilmaantunut aikoinaan aution niemeen jostain idästä ja hänen puhetapansakin kieli siitä, että hän ei kuulunut alueen kantaväestöön. Siihen niemeen hän oli valanut tulevan kotitalonsa perustan. Pudistelleet olivat sivustakatsojat

päätään, kun näkivät millaisen kartanon havitteli itselleen tuo kovasti parroittunut tummahkohiپیäinen miehenkōrilās. Tuosta ei tule mitään, he nauroivat hänen selkāsā takana.

Mutta vähāt mies heistä välitti. Pistävät pikisilmāt vilkkuivat tuuheiden kulmakarvojen alla, kun hän valikoi läheisestä männikōstā tukevimmat tukkipuut. Miten kummassa kuvitteli mies pystyttävänsā itselleen kodin? ihmettelivät tämän järvenrannan muut asukkaat. He itse näet asuivat pienissä turvemajoissaan. He eivät arvanneet, että kulkumies oli saapunut seudulle uuden ajan kanssa. Kun tämän perān ihmiset olivat tottuneet kaatamaan paksut petäjāt kirveen kalsulla, niin uudisasukkaan vähāisiin matkavarusteisiin olivat kuuluneet myōs kaarisaha sekā lankkusahan pystyttämiseen tarvittavat tarvikkeet.

Ällikällä olivat paikalliset todenneet millaista jälkeā ventovieras oli saanut aikaan läheisessä männikōssä. Kaikkein komeimmat rungot lojuivat maassa. Puiden kaadosta oli jäänyt merkiksi vain hieman vaaleaa jauhetta. Ei taida olla ihan turha kaveri, tuumailivat ihmiset sahanpurut kourassaan – no kaatanut sinā kyllā olet mutta tuohon rinteeseen taitavat lahota ainespuusi. Mitā mahtaa kaltaisesi juhdaton kulkumies tuollaisille tukeille?

Vaikutti siltā, että uudisasukkaan suuret haaveet olivat haihtumaisillaan taivaan tuuliin. Kului aikoja, eikä hänen talontekohankkeensa enāā juuri edistynyt. Hiljalleen hän karsi kaatamansa männynrungot. Toisinaan makoili tulevan kotinsa kivijalan vieressä ja seuraili pilvien purjehtimista taivaankannella. Toisinaan käväisi heittämässä mukanaan tuomansa pari verkkoa järveen ruuhellaan. Sillä hän oli lasketellut muutama vuosi sitten jostain idāstä laskevaa jokea pitkin järvenpāähān.

Kulkumies osoittautui kuitenkin perānantamattomaksi. Motto-naan hänellä oli kai että omin päin ollessaan pärjāilee, vaikkeivät elā-mān evāät olisikaan aina ihan kohdallaan. Hän eleli pitkälle Luojansa antamien elāmänohjeiden mukaisesti, ei murehtinut huomisesta ja eli päivān kerrallaan. Pyyteli kesāisin järveā ja kulki talvisaikaan pyssyl-

lään eräretkillään. Kun hän ei saanut saalista, silloin oli syömättä – ja jos sattui saamaan hieman runsaammin, silloin söi varastoon.

Aikamoinen selviytyjä oli kyseinen kulkumies. Kovimmilla pakka-silla hän pisti päälleen karhunnahkaturkkinsa. Niinpä sai käydä kova-kin viima, ennen kuin se tuntui metsäläisen parkkiintuneessa ihossa. Öisin hän saattoi kaivautua lumen alle kuten metsälintu kieppiinsä. Siellä hän lymyili turkki päällään eikä välittänyt lähettyvillä paukku-vasta pakkasesta. Toisinaan hän saattoi tuiskulla hautautua lumen alle ja kömpi taas esille, kun vaistosi että oli taas ylösnousun aika. Hän pudisteli itsestään ylimääräiset lumet kuten vasta pesästään noussut karhu, nuuhki ja katseli ympärilleen että mihin päin nyt kannattaisi lähteä.

Näin hän eleli useita vuosia. Ei monikaan olisi uskonut, että siinä seisokeli sammaloituneen kivijalan vieressä suuren talon isäntä, jonka jälkeläiset täyttäisivät tämän perän ja jonka muisto eläisi vielä pitkään ihmisten kertomuksissa ja muisteloissa.

Mutta sitten astui kohtalo kuvioihin. Selkäpiitä karmivat kertomuk-set levisivät myös tänne Jumalan selän taakse. Pelottava kulkutauti riehui valtakunnassa ja teki tuhojaan. Se autioitti kokonaisia kyliä eikä katsonut oliko ihminen nuori tai vanha. Joissakin paikoissa tauti tun-tui suorastaan leikittelevän: vei vahvimmat miehet ja jätti jälkeensä raihnaisimmat vanhukset. Hädissään ihmiset pakenivat kauas kor-peen, mutta kaikkialle tuntui osaavan tappajatauti.

Ahdistus ja pelko levisi tälle perälle. Voimattomuudentunne valtasi ihmisten mielen. Jumalan vihanilmaukseksi tulkittiin valtakunnassa riehuva kulkutauti. Silloin liittyi erakkomainen uudisasukas ensim-mäisen kerran tämän järven rannoilla asuvien ihmisten rientoihin. Minä voisin yrittää jotain! hän ilmoitti. No pakkohan muiden oli myöntänyt hänen ehdotukseensa, koska ei ollut muutakaan tarjolla. Ko-vin musta ja kitkerä oli ollut se keitos, jota hän tarjosi ihmiselle.

Oli kuin ihme olisi tapahtunut. Tauti kiersi järvenrannan asumukset ja häipyi sitten tiehensä. Ei selvinnyt koskaan, pelastiko kulkumiehen

keitos järvenrannan asukkaat turmalta. Siten kuitenkin kuviteltiin, ja näin sai tuo erakkomainen metsäläinen lähtemättömän sijan tämän perän ihmisten sydämissä.

Miehen rakennushanke sai uutta eloa. Seudun vankimmat härkäjuhdat valjastettiin tukinajoon. Ihmeissään katselivat ihmiset, kun hän järjesteli lankkusahan toimintavalmiiksi. Parin kesän ajan kihnuttivat miehet sahaa yötä päivää. Monta hikipisaraa vierähti sahanpuruille, muttei kukaan valitellut työn raskautta.

Huomattiin, että ei ollut ensimmäistä kertaa tuo omituinen ihminen tällaisissa puuhissa. Kärsivällisesti hän opasti ja kannusti työtovereitaan ja valmistuihan hänen korskea kotitalonsa muutaman vuoden kuluttua. Sen sijaan että hän olisi asettunut siihen asumaan hän häipyi pariaksi vuodeksi johonkin. Viimein hän lasketteli alavirtaan uudella veneellään, jonka etutuhdolla jokelteli hänen viisikuukautinen Sai-ko-poikansa ja melassa istui hänen nuorikkonsa.

He olivat tuon niemen ensimmäiset asukkaat. Järvenrannan muut asukkaat olivat sillä välin miettineet pelastajalleen kunnon nimen. Eihän häntä voinut vain Kulkuriksi kutsua. Hänet päätettiin ristiä Kasperiksi, sillä tuossa nimessä oli heidän mielestään tarunomaista hohtoa. Sittemmin sitkeä uudisasukas saattoi tähän karuun maailmankolkkaan vielä monta suvunjatkajaa. He asettuivat asumaan tälle seudulle sopiviin paikkoihin jokivarsiin ja järvenrannoille.

Suvun kantaisä katosi yhtä salaperäisesti kuin oli ilmaantunutkin seudulle. Eräänä syysiltana hän oli jättänyt Kasperinniemen kotitalonsa. Vene oli valkamassa, pyssy roikkui paikallaan tuvan seinässä ja kaikki muukin oli kohdallaan, vain talonisäntä oli poissa. Häntä etsittiin joukolla, mutta hän oli arvoituksellisesti poistunut heidän keskuudestaan.

Ihmiset yrittivät arvailla millaista keitosta heille oli tarjottu. Joku arveli, että se saattoi olla karhunpapanoista valmistettua ja muut olivat valmiita kallistumaan tuohon käsitykseen. Sitä oli tukemassa uudisasukkaan omituinen karhumieltymys. Hänen kaulassaan roikkui

uskollisesti hänen karhun kulmahampaista kyhätty ketjunsä ja hänen komea karhunnahkaturkkinsa herätti muissa kunnioitusta. Ja hänen tavastaan painua sydäntälvellä korpeen eräretkilleen ja palata taas kesäksi täysissä voimissaan järven rannalle olivat jotkut näkevinään karhukytöksiä. Kaiken kukkuraksi Kasperin katoamisen aikoihin järven rantamilla oli havaittu karhun jälkiä. Metsän kuningas oli nuuhkinut ihmisten lampoloita muttei ollut kajonnut niiden sisällä määkiviin karitsoihin. Rauhassa olivat saaneet olla myös asukkaiden lihatelineet. Nyt oltiin jo lähes varmoja siitä, että Kasper se kuljeskeli entisen kotipaikkansa liepeillä jonkinlaisena suojelijana karhun muodossa. Niinpä edesmennyt Kasperinniemen isäntää oli ruvettu kutsumaan Karhu-Kasperiksi.

Tällaisena oli jäänyt elämään perimätieto Karhu-Kasperista. Aikojen myötä suulliseen perinteeseen oli tullut uusia muotoja ja ihmisten mielikuvitus oli loihtinut siihen monenlaisia sivujuonteita. Kukaan ei voinut kumminkaan kiistää, etteikö Kasper olisi ollut aikoinaan hyvin erikoinen ihminen, vaikkei hänen keitöksensä välttämättä olisikaan taltuttanut raivoavan kulkutaudin. Kasperin päivistä hänen jälkeläistensä verenperintö oli huomattavasti laimentunut, mutta vielä nytkin useat heistä olivat enemmän tai vähemmän omituisia ihmisiä.

Tuo kertomus oli tuiki tuttu Jakolle. Nimekäs isovaari pani pojan vilkkaan mielikuvituksen liikkeelle. Hän jätti hetkeksi Karhu-Kasperin syrjään ja katseli isäänsä, kun tämä souteli eteenpäin. Vesi pursusi keulassa, kun Nilko tehokkaasti käytteli airojaan.

Ei ollut ihan tavallinen ihminen isäkään, tiesi Jako. Melkein joka syksy pestautui Nilko rannikon pyyntialuksiin ja palasi sisämaahan kotijärvensä rannoille vasta silloin, kun purot olivat vapautuneet ylämaista. Pyyntireissuillaan hän oli kulkenut aika laajasti ja oli tutustunut monenlaisiin asioihin ja ihmisiin. Niinpä hän oli nähnyt paljon maailmaa kotijärvensä muihin asukkaisiin verrattuna.

Jako kuunteli tarkasti isänsä kertomuksia. Jonkinlainen kaukokai-puu pyrki hänen mieleensä, kun isä kuvaili mitä kaikkea hän oli tullut

kuulopuheiden mukaan tietämään kaukomaista ja niiden asukkaista. Joskus jätän vielä tämän perän ja haluan omin silmin nähdä, mitä kaikkea tästä maailmasta löytyy, ajatteli poika toisinaan maailmalle lähtöään suunnitellessaan.

2. Eldorado

Jakon mielessä liikkui jatkuvasti suurkaupungit ja kaukomaat. Hän haaveili kauas tutulta kotirannalta. Jätän vielä lopullisesti Kasperiin, hän ajatteli yhä useammin.

Hän oli mankunut isänsä mukaan vuonopyyntiin. Nilko ei ollut alussa kovin innostunut asiasta. Lopulta hän kumminkin joutui myöntymään poikansa pyyntöihin. Näin sai sisämaan kasvatti ensimmäisen kosketuksen mereen. Hän pääsi näkemään miten vaahtopäiset aallot vyöryivät päin rantakallioita, ja hän tuli myös huomaamaan miten leppeä lounastuuli saattoi hetkessä muuttua raivoavaksi myrskyksi. Hyp-pyset karaistuivat kestämaan mereltä päin huokuvaa viimaa. Hänelle selvisi varsin pian kuinka kovaa hänen haaveilemansa merimieselämä saattoi olla, mutta meressä oli silti jotain sellaista, mikä kiehtoi hänen nuorta mieltään.

Näinä vuosina isänsä mukana kulkiessaan hän oli omaksunut perusasiat merestä ja merenkulusta. Nuori oli vielä Jako, kun pakkasi reppuun tähdellisimmät tavaransa ja lähti onnensa hakuun suureen maailmaan. Hän oli ottanut selvää, mistä löytyisi niitä kunnon laivoja, joiden matkat suuntautuisivat kauas rannikon vesiltä.

Jako pestautui Eldoradoon kansimieheksi. Se oli suurehko purjelaiva, viimeisiä, jotka suorittivat vielä pitkiä purjehduksia ihan muille mantereille asti. Purjelaivojen aikakausi alkoi olla takanapäin. Oltiin astumassa höyrylaivojen aikaan. Eldoradon lastina oli menomatkalla yleensä pohjoisen tuotteita: kapakalaa, tynnyreittäin suolattua meriahventa, turskaa, seitiä ja muuta kalaa sekä pullotettua kalanmaksaöljyä, säkkikaupalla kuivasavustettua lihaa ja jonkinlaisena luksustuotteena pitkälle jalostettuja turkiksia. Ja matkatuliaisina Eldorado toi pohjoisen satamiin siirtomaatavaroita, kuten kahvisäkkejä, monenmoisia mausteita, kangaspaketteja ja muuta sekatavaraa. Eldorado oli liikennöinyt jo pitkään Pohjois-Norjan tunnetun satamakaupungin ja Uu-

den mantereen itärannikon suurkaupungin väliä ja sinne suuntautuisi sen matka tälläkin kertaa kapteeni Thorsenin tiukassa komennossa.

Oli Eldorado toki kulkenut muillakin vesillä. Pisimpään laivassa palvelleet olivat tutustuneet eksoottisen Afrikan satamakaupunkeihin, Kaakkois-Aasian kuhiseviin asutuskeskuksiin ja ihan seikkailumielessä oli kapteeni Thorsen käynyt miehineen ihan kaukaisessa Patagoniassa asti.

Loppukesän navakka tuuli täytti purjeet, kun alus hiljalleen natisten irtautui laiturista. Vapauden tunne ja tietynlainen kotikaiho pyrkivät Jakon mieleen, kun hän näki mantereen kaikkoavan näkymättömiin ja tähyili kannella kohti sinertävää avomerta.

Päivät seurasivat toisiaan, ja mihin ikinä katsahtikaan, niin tuore kansimies näki vain vettä. Työpäivät olivat uuvuttavan pitkiä. Jatkuvasti piti olla paikkailemassa kovassa käytössä rapistuneen paatin purjeita tai korjailemassa mastoja. Mieleen pyrki epäily, oliko tämä sittenkään sitä hänen haaveilemaansa vapautta, kun hän touhuili kannella kovassa merenkäynnissä reelingistä pidellen suolaisen meriveden roiskuessa päin naamaa. Ja sitten raskaan päivätyön päätteeksi saattoi viimein väsynyt kansimies kierähtää punkalleen keräilemään uutta puhtia seuraavaa päivää varten.

Jako ei viitsinyt enää laskea, kuinka monta päivää he olivat jo pinistelleet eteenpäin. Toisinaan suunnaton valtameri saattoi tyyntyä tyystin, jolloin heidän etenemisensä lähes pysähtyi. Joskus he joutuivat odottelemaan päiväkausia paikoillaan, kunnes tuuli taas sai otteen purjeista. Hänen työtoverinsa olivat myrskyissä ja satamakaupunkien hämäräperäisillä kujilla karaistuneita jermuja, jotka hieman ylenkatsoivat kokematonta kansimiestä.

Koeta kestää, koeta kestää! takoi Jako itselleen luottamusta – kunhan päästään joskus satamaan, se luultavasti palkitsee koetut vaivat! Viimein ratkesi riemu miehistössä, kun päämastossa tähytyksessä ollut pursimies hihkaisi eräänä aamuna: maata näkyvissä, maata näkyvissä! Kaikki ryntäsivät kannelle ja kerkeimmät olivat jo kohta mastoissa

tähyilemässä. Pitkä ja rasittava merimatka alkoi olla takanapäin. Jako nieleskeli kyyneleitä nähtyään, miten manner vähitellen levittäytyi hänen silmiensä eteen. Tasankoa näkyi silmäkantamattomiin. Laajat viljapelit aaltoilivat navakassa tuulessa. Lehmiä oli kymmenittäin laitumella, joukossa myös jokunen hevonen. Kasperinniemen niukan-karuissa oloissa varttuneen oli vaikea uskoa, että jossain päin maailmaa oli tällaistakin.

Massiivisena näkymänä ilmestyi suurkaupunki näkyviin. Korkeimmat rakennukset kohosivat kohti pilviä. Jako ei ollut rohkeimmissa kuvitelmissakaan ajatellut tällaista. Ahneet lokit rääkyivät Eldoradon yläpuolella, kun tämä mastot natisten lähestyi laituria muiden alusten joukkoon.

Ikmeissään katseli Jako suurkaupungin kuhisevaa satama-aluetta. Tavaraa tuli pitkin maailmaa tänne ja sitä myös lähti muualle. Lastaajat touhusivat laiturilla – jollakulla oli säkki olkapäällään, toinen vieritti tynnyriä. Ja laivojen ruumissa ahtaajat joutuivat panemaan parastaan työnjohtajien vaatelioiden katseiden edessä, kun laivoja lastattiin ja tyhjennettiin lastista. Nyt näki Jako ensimmäisen kerran elämässään mustia ihmisiä, joiden olemassaolosta hän oli tosin jo tullut tietämään isänsä kuulopuheiden perusteella.

Eldoradon miehistölle oli luvattu kolme vapaapäivää raskaan merimatkan jälkeen. Nyt päästiin taas pitkästä aikaa rantaan. Kaupungin ilot olivat odottamassa muutamaksi viikoksi ahtaaseen tilaan pakotettuja merimiehiä. Useimmat heistä elivät ylintä miehuuttaan, joten he tiesivät tarkalleen miten tuon muutaman vapaapäivän sai rattoisimmin kulumaan. Heti tämän satama-alueen takana oli jos jonkinlaista kapakkaa ja peliluolaa sekä muita viihdepaikkoja, joissa pääsi helposti rahoistaan ja pahimmassa tapauksessa myös hengestään.

Jako jäi satamalaiturille katselemaan työtovereidensa perään, kun nämä määrätietoisesti suuntasivat kulkunsa kohti kuuluisaa merimieskorttelia. Hän tunsu itsensä hieman ulkopuoliseksi tuollaiseen. Eldoradon merimiehet saivat halutessaan yöpyä laivassaan, mutta har-

Tapahtumat sijoittuvat Pohjois-Amerikan itäran-
nikon metropoliin suurina siirtolaisvuosina. Ro-
maani kertoo kahden yhteiskunnan pienimpiin
kuuluneen ihmeellisen tapaamisen ja onnekaan
sosiaalisen nousun nopeasti kehittyvässä kanso-
jen sulatusuunissa. Lukijat voivat seurata maja-
talon pariskunnan ponnisteluja kohti parempaa
elämää. Nämä ovat silminnäkijöinä todistamassa
uuden ajan tuloa mahtavaan kotikaupunkiinsa.
Yhtä yllättävää kuin oli heidän epätodennäköi-
nen rakkaustarinansa, niin yhtä odottamatonta
oli myös heidän traaginen lähtönsä suuren fi-
nanssikriisin aikoihin.

BoD

